

Tjänsteställe/handläggare

Kommunstyrelseförvaltningen
Yvonne Persson
E-post: Yvonne.A.Persson@nynashamn.se

Beslutsinstans
Kommunstyrelsen

Svar på remiss SOU 2023:40 Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta förvaltningens svar på remissen som sitt eget och överlämna den till regeringskansliet, socialdepartementet.

Sammanfattning

Den 6 november 2023 överlämnade regeringskansliet en remiss SOU 2023:40 *Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen* till Nynäshamns kommun för synpunkter. Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 19 februari 2024.

Förvaltningen positiv till utredningens intention att stärka barnens möjligheter att utkräva sina rättigheter i Sverige, men vill framför ett antal synpunkter på utredningens förslag. I betänkandet föreslås att staten ska ge stöd till organisationer i civilsamhället som arbetar med oberoende barnombud. Ombudet föreslås att i vissa fall redan förordnas under socialnämndens utredning inför placering enligt LVU och SoL. Förvaltningen vill framföra att det finns en risk för att ett oberoende barnombud kan komma att innebära att socialnämndens kontakt med barnet under utredningen försvåras. För att förhindra en sådan situation bör lagstiftaren tydliggöra att ombudet ska ha i uppdrag att samverka med socialnämnden i utredningar om placering enligt LVU och SoL.

I utredningen presenteras även förändringar som kan innebära att flera barn än idag som är yngre än 15 år kommer att höras i domstol. Förvaltningen är i grunden positiv till att lagstiftningen möjliggör för fler barn att komma till tals och yttra sina åsikter i frågor som i stor grad berör dem. Förvaltningen vill dock framföra att det är viktigt att man i den kommande analysen tar ställning till hur detta ska kunna genomföras utan att de aktuella barnen samtidigt tar skada av deras medverkan i domstolsprocessen.

Förvaltningen ser slutligen att de aktuella lagändringarna kan innebära ökade rättegångskostnader för kommunerna då förändringarna kan leda till att kommunen måste hantera flera överklaganden och domstolsprocesser. Kommunen vill framföra att det är viktigt att ytterligare analyser kring dessa kostnadsökningar genomförs och att kommunerna får anslag för att täcka sina ökade kostnader.

Ärendet

Den 6 november 2023 överlämnade regeringskansliet en remiss SOU 2023:40 *Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen* till Nynäshamns kommun för synpunkter. Remissvaret ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 19 februari 2024.

I betänkandet föreslås bland annat att Sverige ska göra det möjligt för barn att få upplevda rättighetskränkningar av barnkonventionen prövade av FN:s barnrättskommitté. Det föreslås även att Sverige ska inrätta en försöksverksamhet med statsbidrag till organisationer i civilsamhället som bedriver verksamhet med oberoende barnombud.

Vissa av de förslag som utredningen föreslår påverkar även direkt kommunens verksamheter eller de barn som vistas i kommunens verksamheter. Utredningen föreslår bland annat att offentligt biträde ska förordnas för barn i mål eller ärenden om begränsning av umgänge och hemlighållande av vistelseort samt vid placeringar enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, samt enligt socialtjänstlagen, SoL. Biträdet föreslås att förordnas redan under socialnämndens utredning inför placeringsbeslut om barnet motsätter sig placeringen.

Vidare har utredningen lagt förslag om att barns rätt till information om beslut och överklagande enligt LVU och lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT, ska förtydligas och att placering och omplacering av ett barn med stöd av SoL måste föregås av ett formellt och överklagbart beslut. Det förtydligas även att barn som inte fyllt 15 år ska ha möjlighet att överklaga dessa beslut. Det föreslås även att den som är yngre än 15 år i större utsträckning än idag ska få höras i domstol i alla ärenden som rör barnet, således ärenden enligt både LVU, SoL och LPT.

Slutligen föreslår utredningen att offentliga biträden enligt LPT för barn under 15 år blir utsedd till barnets ställföreträdare, så att barn under 15 år kan överklaga beslut med mera även om vårdnadshavaren inte samtycker.

Ärendets behandling

Den aktuella remissen har överlämnats till barn- och utbildningsnämnden, näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden samt till socialnämnden för synpunkter. Barn- och utbildningsnämnden inkom med remissyttrande till kommunstyrelsen den 31 januari 2024 § 6. Övriga nämnder har avstått från att lämna synpunkter.

Barn- och utbildningsnämnden anför i sitt yttrande att barnkonventionen utgör en viktig aspekt av förskolan och skolans arbete. Nämndens primära ansvarsområden, förskola och skola, är platser där barn tillbringar stor del av sin tid och där deras behov ska bli tillgodosedda utifrån individuella förutsättningar. Skolans arbete ska alltid ske i samarbete med hemmen då skolan ska vara ett stöd för familjerna i ansvaret för fostran och utveckling. Nämnden ser inte heller att förslagen i betänkandet i någon större utsträckning kommer att påverka nämndens verksamhet eller dess nuvarande rutiner. Nämnden har därför inget att erinra mot de förslag som ställs i betänkandet.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen positiv till utredningens intention att stärka barnens möjligheter att utkräva sina rättigheter i Sverige. Förvaltningen vill dock framföra ett antal synpunkter på utredningens förslag.

I betänkandet föreslås att staten ska ge stöd till organisationer i civilsamhället som arbetar med oberoende offentligt biträde. Det offentliga biträdet föreslås att i vissa fall redan förordnas under socialnämndens utredning inför placering enligt SoL. Förvaltningen vill framföra att det finns en risk för att ett oberoende barnombud kan komma att innebära att socialnämndens kontakt med barnet under utredningen försvåras och därmed att socialnämndens handläggning påverkas negativt. Det skulle kunna innebära att kontakten i större del förs mellan barnombudet och socialnämnden istället för direkt med barnet. Med nuvarande lagstiftning åvilar det socialnämnden att säkerställa att barnets bästa är avgörande för beslutet om vård och placering. Nämnden ska därmed utreda barnets bästa, låta barnet framföra sina åsikter och ge barnet relevant information. Det är därför viktigt att socialnämnden skapar en god kontakt direkt med barnet för att kunna väga in barnets åsikter vid handläggningen. För att förhindra en situation där socialnämnden hamnar längre ifrån barnet i utredningsprocessen bör lagstiftaren tydliggöra att ombudet ska ha i uppdrag att samverka med socialnämnden i utredningar om placering enligt LVU och SoL.

Av förslaget framgår även att 36 § LVU, 44 § LPT samt 11 kap 10 § SoL föreslås att ändras på ett sätt som kan innebära att fler barn än idag som är yngre än 15 år kommer att höras i domstol.

Förvaltningen är i grunden positiv till att lagstiftningen möjliggör för fler barn att komma till tals och yttra sina åsikter i frågor som i stor grad berör dem. Förvaltningen vill dock framföra att det är viktigt att man i den kommande analysen tar ställning till hur detta ska kunna genomföras utan att de aktuella barnen samtidigt tar skada av medverkan i domstolsprocessen. Lagstiftaren bör beakta den lojalitetskonflikt som kan uppstå om barnet ska höras mot sina föräldrar i en domstolsprocess gällande exempelvis placeringar utanför hemmet. Det kan vara extra svårt för ett ungt barn att vittna mot sina föräldrar och de kan istället känna sig pressade till att yttra sig till fördel för föräldrarnas talan i ärendet.

Förvaltningen ser även risker med att yngre barn kan ta skada av den information som framställs om dem från socialnämnden i den aktuella domstolsprocessen. Det är skillnad på om barnet ges möjlighet till att höras under domstolsförhandlingen eller om barnet tillåts att delta vid även den övriga förhandlingen för att ta del av övrig information.

Förvaltningen ser slutligen att de aktuella lagändringarna kan innebära ökade rättegångskostnader för kommunerna då förändringarna kan leda till att kommunen måste hantera flera överklaganden och domstolsprocesser. Kommunen vill framföra att det är viktigt att ytterligare analyser kring dessa kostnadsökningar genomförs och att kommunerna får anslag för att täcka sina ökade kostnader.

Kristina Tidestav
kommundirektör

Yvonne Persson
kommunjurist

Beslutsunderlag

SOU 2023:40 Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen.
Missiv – Remiss SOU 2023:40 Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen, den 6 november 2023

Skickas till

Socialdepartementet s.remissvar@regeringskansliet.se, s.sof@regeringskansliet.se
Akten